



De RES Groningen in vragen en antwoorden: feiten en cijfers op een rij

Q & A

Inhoudsopgave

1. Wat, wie, waarom en hoe van de RES

4

- > Wat is de RES?
- > Gaat de RES alleen over het opwekken van elektriciteit uit zon en wind?
- > Waarom maken de regio's een RES?
- > Is de RES dan niet opgelegd door het Rijk?
- > Klopt het dat kleine aantallen zonnepanelen niet meetellen voor de RES?
- > Waarom tellen kleinere projecten voor duurzame elektriciteit niet mee voor de RES?
- > Wordt er ook duurzame energie opgewekt op zee?
- > Wat betekent 'regio' bij de RES?
- > Betekent dat dan dat de RES in RES-regio Groningen een plan is van de provincie/ het college van Gedeputeerde Staten?

Wie vormen de RES-regio Groningen?
- > Wat is de betekenis van de Concept RES voor de landelijke afspraak dat de 30 RES-regio's in 2030 ten minste 35 TWh opwekken?
- > Staat de Concept RES al vast? En is hij al ingediend?
- > Staat de RES Groningen dan vast op 1 oktober 2020?
- > Waarom RES 1.0? Komt er ook een RES 2.0?
- > Wat gebeurt er als de 30 regio's onvoldoende duurzame elektriciteit opwekken in 2030? Dus minder dan 35 TWh?

- > Wat gebeurt er na bespreking van de Concept RES Groningen in gemeenteraden, waterschapsbesturen en Provinciale Staten?
- > Wat gebeurt er als een betrokken overheid de Concept RES niet vaststelt?
- > Wat gebeurt er als een gemeente (of de provincie of een waterschap) de RES 1.0 niet vaststelt?

2. Het 'bod' van RES-regio Groningen: de inhoud van de Concept RES

8

- > Hoe is het voorstel/bod van Groningen voor het opwekken van 5,7 TWh duurzame elektriciteit tot stand gekomen?
- > Het bod van Groningen is het hoogste van alle 30 regio's. Waarom doen we zo'n ambitieus voorstel?
- > Staat de Concept RES al vast? En is hij al ingediend?
- > Waarom verschillen de cijfers voor het opwekken van energie uit zon en wind zo sterk per gemeente?
- > Waarom bevat de Concept RES alleen bijdragen op het gebied van windenergie en zonne-energie?
- > Waarom is kernenergie niet opgenomen als mogelijke bron van duurzame energie?

3. Financiën: wat kost de RES?

11

- > Klopt het dat er geen extra investeringen in het Groninger elektriciteitsnetwerk nodig zijn bij een bod van 4,0 TWh?
- > Wat zijn de geschatte extra kosten t.b.v. investeringen om ons elektriciteitsnetwerk geschikt te maken voor een bod van 5,7 TWh?

- > Wie betaalt straks de kosten van het opruimen van afgedankte windmolens en zonneweides?
- > Moeten investeerders de opruimkosten vooraf betalen, als een soort statiegeld? Ze kunnen immers tussentijds failliet gaan.
- > Wie krijgt SDE-subsidies (Stimuleringsregeling Duurzame energie)?

4. Hoe kunnen Groningers meedoen: lokaal eigendom en communicatie 12

- > Hoe kunnen Groningers meedoen in projecten voor zonne-energie en/of windenergie?
- > Besluit de stuurgroep RES over de manier waarop Groningers kunnen meedoen aan toekomstige projecten voor duurzame energie?
- > Hoe kan die deelname van Groningers aan toekomstige projecten eruitzien?
- > Kan financiële deelname (participatie) van inwoners aan energieprojecten wettelijk worden afgedwongen?
- > Kan deelname (participatie) van inwoners voor het ontwikkelen van projecten en het maken van keuzes voor de plek en de inrichting van energieparken wél wettelijk worden afgedwongen?

5. Ruimte en landschap 13

- > Hoe zorgen we dat we rekening houden met de kwaliteiten van het Groninger landschap en dat dat niet zomaar wordt volgebouwd met parken van windmolens en zonnepanelen?
- > Wat verandert de nieuwe Omgevingswet voor het bouwen van parken van windmolens en zonnepanelen?
- > Heeft de gemeenteraad straks dan minder te vertellen?

6. Wat is een terawattuur en andere weetjes over energietransitie 14

1. Wat, wie, waarom en hoe van de RES

Wat is de RES?

De afkorting RES staat voor Regionale Energie Strategie.

De RES is de toekomstvisie van regio's op twee belangrijke onderdelen van de energietransitie: het met duurzame energie verwarmen van huizen en gebouwen en het opwekken van duurzame elektriciteit op land.

Voor de totstandkoming van de RES doorlopen regionale overheden een gezamenlijk proces van voorbereiding en besluitvorming. Zij betrekken ook maatschappelijke organisaties en inwoners hierbij. Eerst maken de regio's elk een 'Concept RES' – een voorlopige visie, die zij uiterlijk 1 oktober 2020 moeten indienen. Daarna maken zij uiterlijk 1 juli 2021 de RES 1.0. Die heeft het karakter van een afspraak tussen overheden in de regio en tussen de regio's onderling. Daarna volgt elke twee jaar een actualisatie van de RES, op grond van nieuwe inzichten en ontwikkelingen, en op grond van een voortdurende dialoog tussen regionale overheden en samenleving.

Er zijn 30 RES-regio's. RES-regio Groningen is daar één van. Alle 30 RES-regio's maken zo'n regionale toekomstvisie. Het jaar 2030 is daarbij het richtpunt. Voor dat jaar maken de regio's afspraken met elkaar en met het Rijk. Gezamenlijk uitgangspunt daarbij is dat de 30 regio's op hun grondgebied ('op land') samen ten minste 35 terawattuur duurzame elektriciteit opwekken in 2030. De RES bevat verder een doorkijkje naar 2050.

Gaat de RES alleen over het opwekken van elektriciteit uit zon en wind?

Nee.

In de eerste ronde van de RES (RES 1.0) is het stellen van een doel voor het opwekken van duurzame elektriciteit een zeer belangrijk onderdeel, maar het gaat over meer:

- mogelijkheden van verwarming van gebouwen met andere hernieuwbare energiebronnen dan aardgas;
- transport en opslag van elektriciteit en warmte;
- zo goed mogelijke inpassing van parken van windmolens en zonnepanelen;
- het betrekken van inwoners, bedrijven en organisatie bij de energietransitie. Bijvoorbeeld door gezamenlijke plannen en afspraken te maken. Of door ervoor te zorgen dat inwoners (mede-)eigenaar worden van energieparks.

Let op: Voor veel elektriciteitsprojecten die zijn opgenomen in de Concept RES van Groningen is de plek al bepaald. Een flink deel is zelfs al gebouwd of in aanbouw, of wordt tussen 2020 en 2023 aangelegd. Voor toekomstige projecten hebben gemeentes vaak al zoekgebieden aangewezen, in gemeentelijke energievisies. Bij het voorbereiden van die gemeentelijke visies zijn (of worden) inwoners betrokken. Sommige gemeentes zijn hier al mee klaar, andere zijn hier mee bezig en gaan daar nog mee aan de slag.

Uitgebreide informatie over het maken van een RES is te vinden in de [Handreiking voor de RES \(pagina 13\)](#).

Waarom maken de regio's een RES?

De RES volgt uit het aanbod van de koepelorganisatie van gemeentes (VNG), provincies (IPO) en de Unie van Waterschappen (UWV) aan het kabinet in 2017, samen te willen werken 'Naar een duurzaam Nederland'. Dit heeft geresulteerd in de samenwerking aan het landelijk Klimaatakkoord.

De RES-opgave van minimaal 35 TWh duurzame energieopwekking op land in 2030 is vastgelegd in dit Klimaatakkoord. Decentrale overheden (gemeenten, waterschappen en provincie) maken zelf een RES in hun RES-regio. Zij betrekken daarbij maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven in de regio. (Handreiking RES, pagina. 16-28).

Is de RES dan niet opgelegd door het Rijk?

Nee, de koepels van gemeentes, provincies en waterschappen (VNG, IPO en Unie van Waterschappen) hebben er zelf voor gekozen een Regionale Energie Strategie op te stellen, zoals hiervoor is beschreven.

Klopt het dat kleine aantallen zonnepanelen niet meetellen voor de RES?

Ja, dat klopt. Voor de RES tellen alleen projecten mee van grotere omvang dan 15 kWh. Dat zijn ongeveer 50 zonnepanelen.

Waarom tellen kleinere projecten voor duurzame elektriciteit niet mee voor de RES?

Kleine projecten maken ook deel uit van de totale landelijke opgave voor het opwekken van duurzame elektriciteit, maar vallen in een aparte categorie: die van zon-op-dak. Volgens het Klimaatakkoord moet zon-op-dak in heel Nederland leiden in 2030 tot een productie van 7 TWh. Het idee daarachter is dat inwoners uit zichzelf zonnepanelen op hun daken leggen, mede dankzij financiële regelingen hiervoor. Grotere aantallen zonnepanelen vergen gewoonlijk een meer planmatige aanpak, met een belangrijke rol voor de overheid. Daar is de RES voor bedoeld. En natuurlijk kun je

discussiëren over de grens van 15 kWh of 50 zonnepanelen, maar zo is dit nu eenmaal afgesproken in het Klimaatakkoord. Uiteindelijk gaat het allemaal om hetzelfde doel: zorgen voor meer duurzame elektriciteit en minder gebruik van fossiele brandstoffen.

Wordt er ook duurzame energie opgewekt op zee?

Ja. Volgens het Klimaatakkoord moet er in 2030 meer duurzame energie op zee worden opgewekt dan op land: 49 TWh. Daar zijn allerlei plannen voor, en veel is al vastgesteld. Maar dat gebeurt niet in een Regionale Energie Strategie.

Wat betekent 'regio' bij de RES?

Er zijn 30 RES-regio's. Vijf daarvan vallen samen met een provincie, de andere 25 beslaan een deel van een provincie. RES-regio Groningen is één van de vijf regio's die samenvallen met de provincie. De andere zijn Drenthe, Flevoland, Fryslân en Zeeland. De andere provincies omvatten meer dan één RES-regio. De regio's hebben zelf besloten zich op deze manier te organiseren.



Betekent dat dan dat de RES in RES-regio Groningen een plan is van de provincie/het college van Gedeputeerde Staten?

Nee.

De Concept RES van Groningen is gemaakt onder leiding van de stuurgroep van de RES-regio Groningen (hierna: de stuurgroep), met bestuurders van alle 15 regionale overheden die er in de provincie Groningen zijn. Dus 12 wethouders (elke gemeente één), 1 gedeputeerde en 2 bestuurders van waterschappen. De stuurgroep staat sinds maart 2020 onder leiding van wethouder Hielke Westra van Westerkwartier. Tot maart was wethouder IJzebrand Rijzebol van Delfzijl de voorzitter. De provincie is een van de betrokken partijen in de stuurgroep, op basis van gelijkwaardigheid.

Wie vormen de RES-regio Groningen?

De vijftien overheden in de regio Groningen: de twaalf Groninger gemeentes, de twee Groninger waterschappen¹ en de provincie Groningen.

Wat is de betekenis van de Concept RES voor de landelijke afspraak dat de 30 RES-regio's in 2030 ten minste 35 TWh opwekken?

In de Concept RES van Groningen staat welke bijdrage de RES-regio Groningen wil leveren aan die landelijke opgave. De stuurgroep stelt voor een bijdrage ('bod') te leveren die valt binnen de optelsom van afgeronde elektriciteitsprojecten, lopende en geplande projecten en de daarbij op te tellen ambities die gemeentes al hebben vastgesteld. Hiermee komt de RES-regio Groningen uit op een bijdrage van 5,7 TWh aan dat totaal van minimaal 35 TWh. Als je alles optelt hebben de Groninger gemeentes grotere ambities: zo'n 6,3 TWh. Maar bij het vaststellen van het 'bod' hebben we er rekening mee gehouden dat niet alle ambities altijd worden gerealiseerd. Bijvoorbeeld doordat een projectontwikkelaar meer tijd nodig heeft, of doordat het langer duurt voor de benodigde netwerkcapaciteit beschikbaar is. Daarom is gekozen voor een bijdrage van 5,7 TWh.

¹Ook het Wetterskip Fryslân beheert water in de RES-regio Groningen. Waterschap Noorderzijlvest vertegenwoordigt het Wetterskip bij de Groninger RES.

Staat de Concept RES al vast? En is hij al ingediend?

De Concept RES is in april 2020 door de stuurgroep als voorstel toegestuurd aan de twaalf Groninger gemeentes, de provincie Groningen en de Groninger waterschappen. Die besluiten er uiterlijk in september 2020 over. Pas daarna dient de stuurgroep de Concept RES in bij het Nationaal Programma RES. Dat moet vóór 1 oktober.

De Concept RES is dus nog niet ingediend bij het NP RES. Hij is in april wél al bekendgemaakt, doordat de stuurgroep hem heeft toegestuurd naar alle vijftien regionale overheden, en het document ook zelf heeft gepubliceerd. Dit alles met de bedoeling dat iedereen kan zien wat er in de Concept RES staat. Het is dus een openbaar stuk.

Staat de RES Groningen dan vast op 1 oktober 2020?

Nee, dan is het nog steeds een Concept RES – een voorlopig plan. Het NP RES krijgt 30 van die plannen en gaat ze laten doorrekenen en beoordelen. Het resultaat van die beoordeling krijgen de regio's uiterlijk 1 februari 2021 terug. Het kan zijn dat dan de regio sommige zaken moet heroverwegen of aanpassen, waaronder ook beter toelichten of onderbouwen. Ook worden er bij de behandeling van de Concept RES door de gemeenteraden, Provinciale Staten en waterschapsbesturen punten meegegeven die nog verder moeten worden uitgewerkt in de RES 1.0. Uiterlijk 1 juli 2021 moeten alle RES-regio's hun definitieve RES inleveren. Die wordt ook de RES 1.0 genoemd.

Waarom RES 1.0? Komt er ook een RES 2.0?

Het is de bedoeling dat de regio's elke twee jaar een nieuwe RES maken, gebaseerd op nieuwe informatie die in de loop van de tijd beschikbaar

komt, en op nieuwe inzichten en ambities. De RES 2.0 is voorzien op 1 maart 2023. In de RES 2.0 ligt de nadruk meer op warmtetransitie. De RES 3.0 moet in 2025 klaar zijn.

Wat gebeurt er als de 30 regio's onvoldoende duurzame elektriciteit opwekken in 2030? Dus minder dan 35 TWh?

Alle 30 regio's doen een voorstel. Opgeteld moeten zij samen op grond van het Klimaatakkoord ten minste 35 TWh duurzame energie opwekken. Als die optelsom lager uitkomt moet worden bezien hoe de regio's gezamenlijk alsnog tot de afgesproken 35 TWh komen. Het kan zijn dat sommige regio's dan meer moeten produceren. Dat gebeurt in onderling overleg, onder leiding van de koepels van decentrale overheden. Mochten de regio's er dan nog niet uitkomen, dan kan in het uiterste geval het Rijk ingrijpen. Maar het ziet er niet naar uit dat dat nodig is. Vermoedelijk tellen de plannen van de 30 regio's op tot meer dan 35 TWh. Dat blijkt uit de plannen (Concept RES'en) die tot nu toe bekend zijn.

Wat gebeurt er na bespreking van de Concept RES Groningen in gemeenteraden, waterschapsbesturen en Provinciale Staten?

De stuurgroep gaat de Concept RES uiterlijk 1 oktober indienen bij het Rijk, na behandeling door alle betrokken overheden, voorzien van alle kanttekeningen en opmerkingen die daaruit voortkomen. Uiterlijk 1 juli 2021 volgt het definitieve plan (RES 1.0). Uiteraard wordt ook deze RES 1.0 ter besluitvorming voorgelegd aan alle gemeentes, de provincie en de waterschappen. Dit zal gebeuren in het tweede kwartaal van 2021.

Wat gebeurt er als een betrokken overheid de Concept RES niet vaststelt?

De Concept RES is bedoeld als een gezamenlijk voorstel van de overheden in de RES-regio Groningen. De stuurgroep streeft er daarom naar voor de Concept RES de steun te krijgen van alle gemeenteraden, van Provinciale Staten en de dagelijkse besturen van de waterschappen en doet zijn uiterste best dat voor elkaar te krijgen. Die algemene steun is zeer gewenst, maar niet absoluut noodzakelijk. De Concept RES is immers een voorlopig plan, en nog geen definitief plan. Alle op- en aanmerkingen op dit stuk worden meegenomen bij het opstellen van de RES 1.0. Het is denkbaar dat de stuurgroep de Concept RES indient met de kanttekening dat niet alle Groninger overheden die hebben vastgesteld. Dan is het zaak de tijd tot het indienen van de RES 1.0 te benutten om te proberen alsnog op één lijn te komen.

Wat gebeurt er als een gemeente (of de provincie of een waterschap) de RES 1.0 niet vaststelt?

De stuurgroep doet er alles aan om alle vragen, opmerkingen en voorbehouden van de regionale overheden over de Concept RES naar tevredenheid te verwerken in de RES 1.0. Daar is nog tot 1 juli 2021 de tijd voor, en alle vijftien RES-partners zetten zich hiervoor in. Gemaakte opmerkingen en kanttekeningen van elk van de vijftien regionale overheden in Groningen hebben het karakter van een huiswerkopdracht. Met die opdracht gaat de stuurgroep RES de komende tijd hard aan de slag.

2. Het 'bod' van RES-regio Groningen: de inhoud van de Concept RES

Hoe is het voorstel/bod van Groningen voor het opwekken van 5,7 TWh duurzame elektriciteit tot stand gekomen?

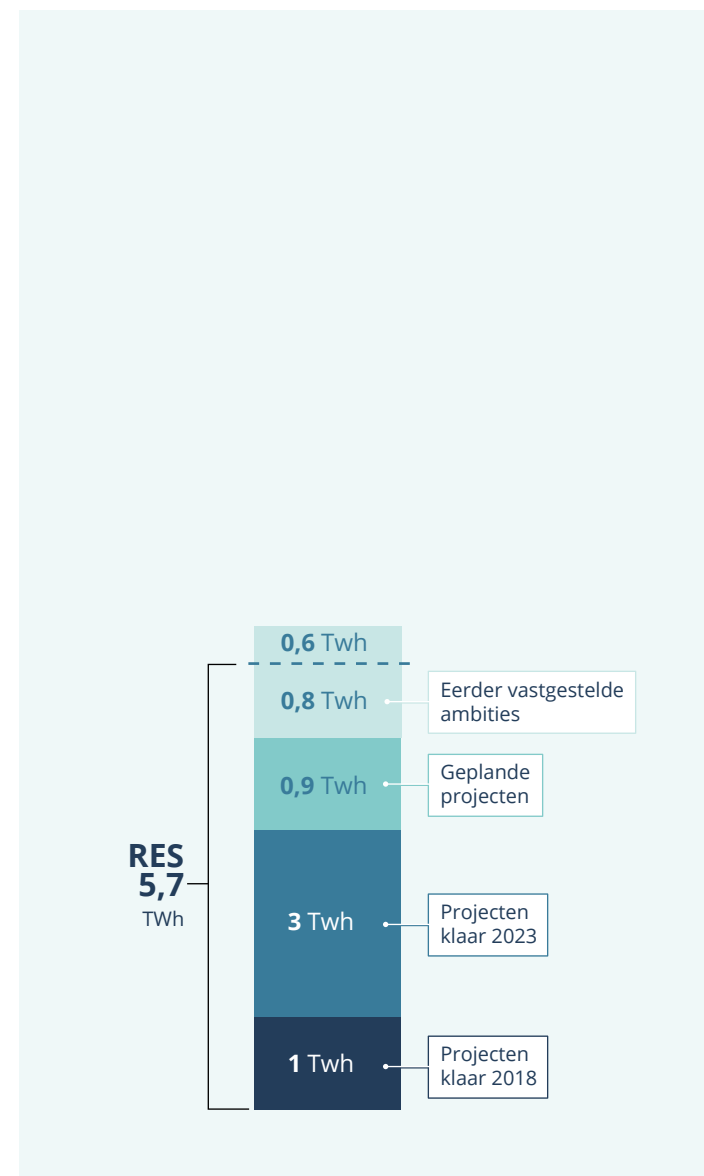
De RES-regio Groningen heeft gekozen voor een Concept RES met daarin een bod dat een optelsom is van drie onderdelen die naar verwachting in 2030 leiden tot productie van 5,7 terawattuur elektriciteit uit zon en wind:

1. Alle energie uit zon en wind die nu (in 2020) al wordt geproduceerd via zonne- en windparken in Groninger gemeentes.
2. Alle projecten voor zon en wind die in aanbouw zijn of al zijn vergund, voorzien van subsidie (SDE) en aansluitmogelijkheid op het elektriciteitsnet. Deze projecten leveren uiterlijk in 2023 stroom.
3. Ambities en plannen die gemeenteraden al hebben vastgesteld, maar waarvoor nog niet alles is geregeld – bijvoorbeeld de vergunning, een subsidie of een netaansluiting.

1 en 2 tellen op tot 4 TWh. Die 4 TWh produceren we in Groningen in elk geval al in 2023.

3 omvat 2,3 TWh. Daarbij is er rekening mee gehouden dat het niet volledig zeker is dat gemeentes al hun ambities realiseren. Bijvoorbeeld doordat de aansluiting op het elektriciteitsnet niet op tijd klaar is, een projectontwikkelaar van gedachten verandert of een subsidie niet wordt verstrekt. Zo is de stuurgroep RES uitgekomen op 1,7 TWh. Dat is 0,6 minder dan de opstelsom van de vastgestelde gemeentelijke ambities.

Opgeteld bij de 4 TWh die al vast staat komen we daarmee op 5,7 TWh.



Het bod van Groningen is het hoogste van alle 30 regio's. Waarom doen we zo'n ambitieus voorstel?

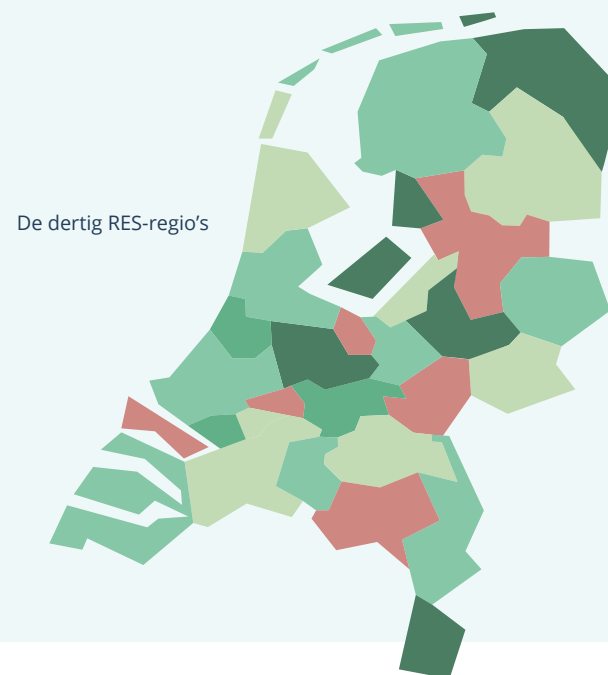
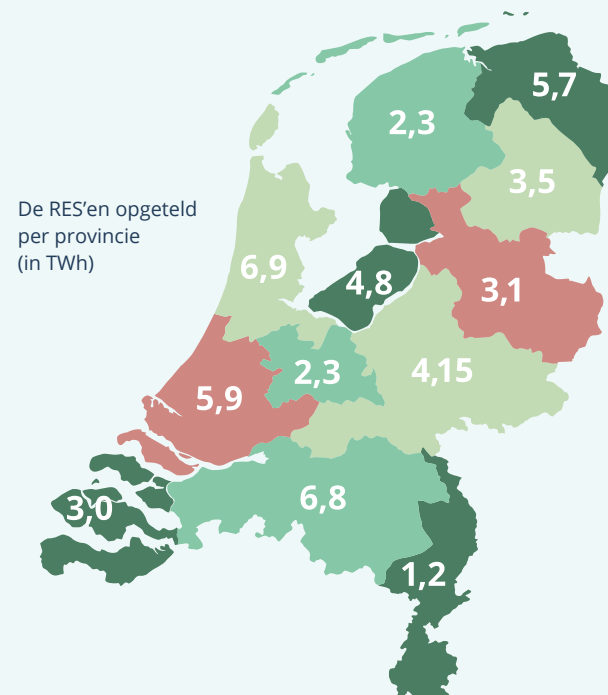
Ons voorstel bevat geen nieuwe ambities. Het is de optelsom van projecten die uiterlijk in 2023 zijn gerealiseerd en plannen en ambities die al democratisch zijn vastgelegd door gemeenteraden. Een deel van die plannen is inmiddels ook al uitgewerkt in concrete projecten.

Er zijn overigens meerdere provincies die een hoger bijdrage verwachten te leveren. Dat komt doordat de meeste provincies uit meer dan één RES-regio bestaan.

Staat de Concept RES al vast? En is hij al ingediend?

De Concept RES is in april 2020 door de stuurgroep als voorstel toegestuurd aan de twaalf Groninger gemeentes, de provincie Groningen en de Groninger waterschappen. Die besluiten er uiterlijk in september 2020 over. Pas daarna dient de stuurgroep de Concept RES in bij het Nationaal Programma RES. Dat moet vóór 1 oktober.

De Concept RES is dus nog niet ingediend bij het NP RES. Hij is in april wél al bekendgemaakt, doordat de stuurgroep hem heeft toegestuurd naar alle vijftien regionale overheden, en het document ook zelf heeft gepubliceerd. Dit alles met de bedoeling dat iedereen kan zien wat er in de Concept RES staat. Het is dus een openbaar stuk.

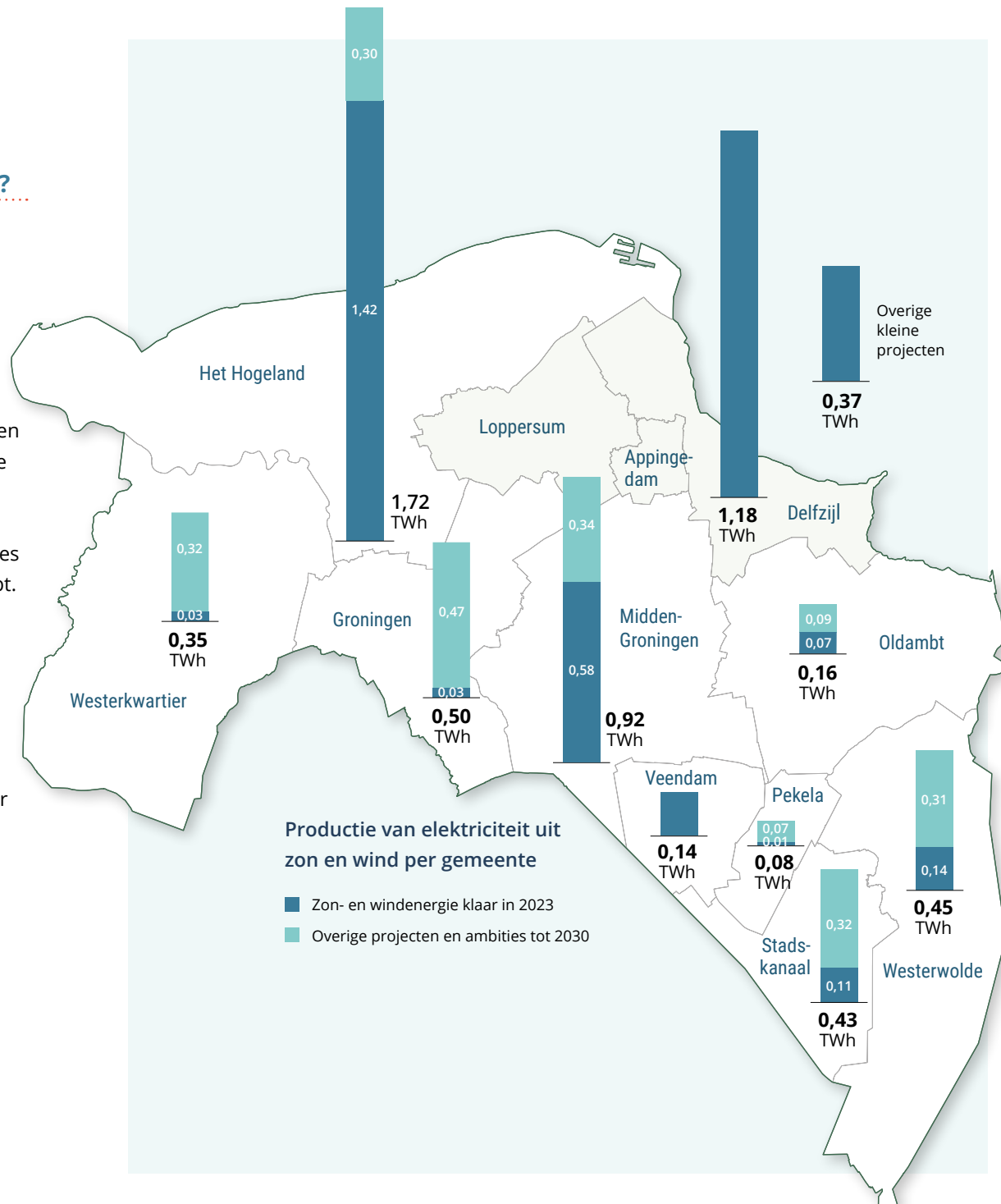


Waarom verschillen de cijfers voor het opwekken van energie uit zon en wind zo sterk per gemeente?

Daar zijn twee redenen voor.

1. In het verleden zijn voor de productie van windenergie drie plekken door de provincie Groningen aangewezen als geschikt voor het plaatsen van grootschalige windenergie: de Eemshaven, Delfzijl en een gebied langs de N33. Dat is opgenomen in het Provinciaal Omgevingsplan. Het Rijk heeft in 2013 besloten de opwek van windenergie te versnellen. Het gevolg is dat op deze plekken inmiddels projecten in uitvoering zijn. De betreffende gemeenten produceren op hun grondgebied daardoor al een forse hoeveelheid duurzame energie. Het gaat om de gemeentes Delfzijl, Het Hogeland Midden-Groningen, Veendam en Oldambt.
2. Gemeentes hebben elk hun eigen plannen en ambities. Die verschillen onderling sterk. Dat kan te maken hebben met bestuurlijke keuzes, en met initiatieven van grondeigenaren, ontwikkelaars en inwoners.

De kaart hiernaast toont de totale aantallen in 2030 opgesplitst per gemeente.



Waarom bevat de Concept RES alleen bijdragen op het gebied van windenergie en zonne-energie?

Omdat dat de enige duurzame bronnen zijn die echt gewicht in de schaal leggen. Elektriciteit uit getijdenwerking is in Nederland niet efficiënt op te wekken. En omdat echte hoogteverschillen ontbreken kunnen we ook geen stuwmeren aanleggen of watervallen benutten. Andere vormen van duurzame energieopwekking staan veelal nog in de kinderschoenen en kunnen daarom niet voor 2030 een bijdrage leveren.

Waarom is kernenergie niet opgenomen als mogelijke bron van duurzame energie?

De belangrijkste reden is dat in het Klimaatakkoord niet is afgesproken nieuwe kerncentrales te bouwen. Met de RES voeren de regio's het Klimaatakkoord uit. Dat akkoord bepaalt als het ware het speelveld. Een andere belangrijke reden is dat kernenergie de bevoegdheden van regio's te buiten gaat. Kernenergie is een vraagstuk waar de Rijksoverheid over gaat in Nederland.

3. Financiën: wat kost de RES?

Klopt het dat er geen extra investeringen in het Groninger elektriciteitsnetwerk nodig zijn bij een bod van 4,0 TWh?

Dat klopt. Een bod van 4 TWh is de optelsom van wat er nu al staat, en wat tussen nu en 2023 zeker wordt gebouwd. Daarvoor is de infrastructuur al aanwezig.

Wat zijn de geschatte extra kosten t.b.v. investeringen om ons elektriciteitsnetwerk geschikt te maken voor een bod van 5,7 TWh?

Een eerste ruwe schatting gedaan door Enexis voor de RES Groningen is dat hiervoor een investering van ongeveer 250 miljoen nodig is in het regionale elektriciteitsnet.

Wie betaalt straks de kosten van het opruimen van afgedankte windmolens en zonneweides?

In elke vergunning is een opruimplicht opgenomen. Wie een energiepark aanlegt moet het na afloop ook opruimen.

Moeten investeerders de opruimkosten vooraf betalen, als een soort statiegeld? Ze kunnen immers tussentijds failliet gaan.

Daar beslissen de overheden over die de benodigde vergunningen verlenen. Dat is meestal de gemeente, en soms (bij de grootste parken) de provincie.

Wie krijgt SDE-subsidies (Stimuleringsregeling Duurzame energie)?

De SDE is een exploitatiesubsidie. Deze is dus voor de exploitant van de installatie. De subsidie is bedoeld om de extra kosten voor het opwekken van duurzame energie te betalen. Want duurzame energie is (nog) duurder dan energie opgewekt uit fossiele brandstoffen.

4. Hoe kunnen Groningers meedoen: lokaal eigendom en communicatie

Hoe kunnen Groningers meedoen in projecten voor zonne-energie en/of windenergie?

Voor bestaande energieparks en parks waarover al is beslist (4 TWh) zijn hiervoor al afspraken gemaakt. Als het niet al geregeld is, kunnen Groningers daar in principe niet meer aan meedoen: contract is contract. Wel is het denkbaar dat exploitanten Groningers de mogelijkheid bieden tot financiële deelname. Maar dat is dan hun eigen keuze. Regionale overheden kunnen dat niet afdwingen.

Voor toekomstige projecten kan dat anders liggen. Dat hangt ervan af welke afspraken hierover al zijn gemaakt. Voor projecten die nog moeten beginnen is de ruimte om afspraken te maken over de deelname van inwoners uiteraard het grootst.

De stuurgroep RES maakt zich hierbij sterk voor 50% lokaal eigendom en stelt voor te onderzoeken op welke manier dat het best kan. Dat is een punt van bespreking in de aanloop naar de RES 1.0, in de tweede helft van 2020 en de eerste helft van 2021.

Besluit de stuurgroep RES over de manier waarop Groningers kunnen meedoen aan toekomstige projecten voor duurzame energie?

Nee. De stuurgroep probeert er alleen voor te zorgen dat de gemeentes goed samenwerken. Uiteindelijk nemen regionale overheden zelf de besluiten. Inwoners doen er daarom altijd verstandig aan contact op te nemen met hun gemeente. In veel gevallen verlenen gemeentes de vergunningen voor de aanleg van (parks van) windmolens en zonnepanelen. Bij grotere parks

doet de provincie dat. Maar in geval van twijfel is uw gemeente altijd een goede ingang voor meer informatie.

Hoe kan die deelname van Groningers aan toekomstige projecten eruitzien?

Ook hiervoor geldt: dat bepalen de gemeentes in de meeste gevallen.

De stuurgroep RES streeft ernaar dat gemeentes in Groningen samenwerken op dit gebied, en hierover onderling afspraken maken. In de Concept RES zijn hiervoor verschillende mogelijkheden geschetst. De stuurgroep wil de volgende vier richtingen verder uitwerken en voorleggen aan gemeentes, provincie en waterschappen. Die besluiten vervolgens wat ze daarvan willen overnemen of willen stimuleren.

De richtingen die worden onderzocht zijn:

1. De gemeente gaat zelf projecten ontwikkelen en exploiteren en zorgt daarbij voor lokaal eigendom. Voorwaarde is dat de gemeente hiervoor grond bezit.
2. Coöperatieve ontwikkelaar, bijvoorbeeld een energiecoöperatie, waar inwoners lid van kunnen worden.
3. Particuliere ontwikkelaar. Dit kan op verschillende manieren. Een voorbeeld is samenwerking tussen een particuliere ontwikkelaar en een energiecoöperatie.
4. Als lokaal eigendom niet mogelijk is (om uiteenlopende redenen) dan kan een verhoogde bijdrage aan een gebiedsfonds ervoor zorgen dat de omgeving toch profiteert. De gemeente Westerwolde heeft hier een regeling voor vastgesteld en ook verschillende andere gemeenten zijn hiermee bezig.

Kan financiële deelname (participatie) van inwoners aan energieprojecten wettelijk worden afgedwongen?

Nee, dat kan niet als het gaat om eigendom. Momenteel onderzoekt de regio welke mogelijkheden en beperkingen hier precies voor zijn. Zo nodig gaat ze hierover in gesprek met het Rijk. Minister Wiebes onderschrijft dat het nodig is dat het bevoegd gezag voldoende juridische mogelijkheden heeft om vooraf eenduidige kaders te kunnen vaststellen ten aanzien van financiële deelname aan energieprojecten.

Intussen ontwikkelen verschillende gemeenten in onze regio eigen beleid voor financiële deelname (participatie) van inwoners bij energieprojecten. Maar daarbij kunnen zij dus niet terugvallen op wettelijke bepalingen hiervoor.

Kan deelname (participatie) van inwoners voor het ontwikkelen van projecten en het maken van keuzes voor de plek en de inrichting van energieparks wél wettelijk worden afgedwongen?

Ja. Projectontwikkelaars moet zich na invoering van de nieuwe Omgevingswet houden aan de voorschriften van die wet. De Omgevingswet verplicht initiatiefnemers ertoe inwoners bij hun plannen te betrekken. Hoe ze dat precies moeten doen is niet voorgeschreven. Maar de provincie en de gemeentes kunnen daar zelf voorschriften voor opstellen.

De Omgevingswet wordt vermoedelijk op 1 januari 2022 ingevoerd. Tot die tijd moeten projectontwikkelaars zich houden aan de huidige wettelijke voorschriften, waarbij op een aantal vaste momenten in het proces inspraak mogelijk is. Dit is onderdeel van de vergunningprocedure.

5. Ruimte en landschap

Hoe zorgen we dat we rekening houden met de kwaliteiten van het Groninger landschap en dat dat niet zomaar wordt volgebouwd met parken van windmolens en zonnepanelen?

De (Concept) RES bevat geen nieuwe ambitie voor windmolen- en zonneparken. Wat de komende jaren nog wordt aangelegd is voor het overgrote deel al vastgelegd in projecten, of in gemeentelijke energievisies. Daarbij gaat het bijna uitsluitend om zonneparken. Behalve in de gemeente Groningen worden momenteel nergens nieuwe plannen gemaakt voor de plaatsing van windmolens.

De stuurgroep RES wil bij de voorbereiding van de RES 1.0 onderzoeken of

het mogelijk is gezamenlijke uitgangspunten te formuleren voor de ruimtelijke inrichting van zonneparken mede ter bescherming van de kwaliteit van het landschap. Daarbij gaat het om zonneparken die nog moeten worden ontwikkeld op grond van al vastgestelde gemeentelijke ambities.

Dit onderzoek is bedoeld om de provincie en gemeentes handreikingen te doen voor de manier waarop zij invulling geven aan hun wettelijke taken voor de inrichting van de ruimtelijke omgeving. De provincie is in de regel verantwoordelijk voor de inpassing van grotere parken in het landelijke gebied. Gemeentes zijn dat gewoonlijk voor kleinere parken en voor het stedelijke gebied.

Wat verandert de nieuwe Omgevingswet voor het bouwen van parken van windmolens en zonnepanelen?

Alle gemeentes moeten een Omgevingsplan opstellen, dat op 1 januari 2022 klaar moet zijn. Daarin geven zij aan hoe inwoners en organisaties de ruimte in de gemeente mogen gebruiken. Wie zich daaraan houdt krijgt sneller en eenvoudiger een vergunning dan nu. De colleges van Burgemeester en wethouders gaan die vergunningen verlenen. Tot op heden worden vergunningen verleend voor bouwactiviteiten verleend door de gemeenteraad.

Heeft de gemeenteraad straks dan minder te vertellen?

Ja, in die zin dat de gemeenteraad geen omgevingsvergunningen meer kan verlenen of weigeren. Dat doet het dagelijks bestuur – het college van B&W. Daar staat tegenover dat de gemeenteraden het Omgevingsplan voor hun gemeente vaststellen. Dat is het uitgangspunt voor het verlenen van vergunningen. Gemeenteraden kunnen straks dus alleen ‘vooraf’ invloed uitoefenen.

6. Wat is een terawattuur en andere weetjes over energietransitie

Een terawattuur (TWh) is hetzelfde als een miljoen megawattuur (MWh) en duizend gigawattuur (GWh).

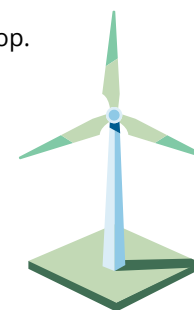
Het grootste zonnepark van Nederland (peildatum: juni 2020) ligt sinds eind 2019 in de provincie Groningen, bij Sappemeer. Het beslaat 117 hectare en bevat ruim 315.000 zonnepanelen. Om de gedachten te bepalen: een voetbalveld meet ongeveer 100 bij 65 meter. Dus 0,65 ha.

Het zonnepark Midden-Groningen gaat per jaar ongeveer 100.000 MWh produceren. Dat is 0,1 TWh. Als de regio's in 2030 alle duurzame elektriciteit (35 TWh) met dergelijke zonneparken willen produceren zijn er in 2030 in heel Nederland 350 zonneparken van deze grootte nodig. Met een verwachte productie van 5,7 TWh zou Groningen in 2030 57 zonneparken ter grootte van die van Sappemeer hebben. Maar dat gaat niet gebeuren. Van de verwachte 5,7 TWh in 2030 wordt in Groningen ruim de helft opgewekt door windmolens. Het jaar 2023 is een soort kantelpunt: tot die tijd produceert Groningen veel

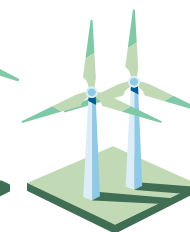
meer energie uit wind (3 TWh) dan uit zon (1 TWh). De plannen en ambities voor na die tijd (1,7) TWh gaan bijna alleen over zonne-energie.

Verder is het goed om te weten dat zonne-energie door technologische ontwikkelingen nog efficiënter gaat worden in de komende jaren: dan is minder ruimte nodig om dezelfde hoeveelheid stroom op te wekken. Ofwel een park met dezelfde grootte wekt dan meer energie op.

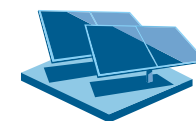
Grotere/kleinere eenheden			
1		wattuur	Wh
10 ³	duizend	kilowattuur	kWh
10 ⁶	miljoen	megawattuur	MWh
10 ⁹	miljard	gigawattuur	GWh
10 ¹²	biljoen	terawattuur	TWh



50 - 65
Windturbines
(5,6 MW)



110 - 130
Windturbines
(3 MW)



1.100 - 1.500 ha zonnepark
(afhankelijk van oriëntatie
en ontwerp)